

РАЗГОВОР – ВИОЛЕТА ЈОВИЋ

Виолета Јовић, шашава вила српске поезије и чувар језика српског југа, љубав према завичају, понос пореклом и лепоту детињства уплиће у чаробне нити свог песништва, изазивајући децу да читају њене песме преведене на многе језике и награђиване важним признањима. Казивачи њених стихова на многим рецитаторским такмичењима широм Србије и сами се ките наградама, а деца из многих земаља радо учествују на *Медијана фестивалу дечјег стваралаштва и стваралаштва за децу*, чији је Виолета аутор и програмски директор. Својим ангажовањем, позитивним духом, сарадњишвом и енергијом, Виолета Јовић инспирише, али и поставља нове висине које треба достизати – и себи, и другима.

ШАШАВА ВИЛА

Мене је једна шашава вила
у мало српско село спустила,
ко зна одакле, ко зна због чега
и нестала је ту, иза брега...
Намеравала ил` заборавила -
у рукама ми књигу оставила!
Међ` ратарима завлада брига:
Шта ће детету у руци књига!?

Чудили су се редом ратари:
Откуда од свих могућих ствари
у руке чеда отаца хлеба
да падне оно што му не треба?!
Раздвајала се нисам од књиге,
а родитељи од тешке бриге
и бриге села (због чега крити):
Шта ће од овог детета бити?!
Док стадо пасе, седим и читам.
Све што не знају одрасле питам.

Разгрћем зрело жито к`о свилу
ловећи свица, тражећи вилу...
Нађох их скупа, у летње вече.
Од тада поток о томе тече...
О томе мајка ћути са сетом
док ја и књига лутамо светом...
Следећи ону шашаву вилу
што месечину к`о нежну свилу
простире преко сувих стрњика
да моја родна поља наслика...

Школски библиотекар: *Виолета, хвала што сте одвојили време да разговарате са нама. Ви сте чест гост школских библиотека, сарађујете са школским библиотекарима и несебично дарујете своје књиге школама, позивате децу у библиотеку. Како видите улогу и значај школског библиотекара?*

Виолета: Поред учитеља, који настављају процес васпитања, полако га обједињујући са процесом образовања, школски библиотекари су они ликови у нашим животима који нам приближе књигу и помогну нам да стекнемо правог пријатеља за цео живот. За мене су то важне, можда кључне фигуре у сваком одрастању, које својом вештином и знањем умеју да нас уведу у тајне светове каквих има само у књигама и омогуће нам да природно надоградимо своју машту коју као деца имамо. Добар школски библиотекар је нека врста чаробњака који нас води кроз зачаране пределе тајним путевима које одлично познаје, а ми имамо поверења у њега и знамо да се никада нећемо изгубити, јер нас на следећој стази (односно у следећој књизи) чекају још веће авантуре, занимљиви предели и још занимљивији људи или остала бића о којима сазнајемо, ширећи своје видике и постајући бољи људи. Са сваком прочитаном књигом постаје се бољи. Зато је улога школског библиотекара нека врста улоге водича путевима сазнања.

Школски библиотекар: *Школски библиотекари имају специфичну позицију активностима које потпадају под два министарства – просвете и културе, а то често значи да се према њима и једни и други понашају по формули „муко моја, пређи на другог“. Да ли имају у школи позицију какву заслужује њихово занимање?*

Виолета: Мишљења сам да нико нема позицију коју му неко „сервира“. Живот нам ништа не даје, потребно је да све оно што желимо сами отнемо од њега. Тако је у сваком послу, свуда је тешко, али успех највише зависи од личног ангажовања, посвећености послу и сналажљивости, од добре организације и упорности... Када би нам све било на дохват руке, на „тацни“, не бисмо имали жеље да се боримо, да стварамо, да креирамо нешто ново и боље. Паметном човеку је проблем инспирација, а не препрека. Ја сам од оних који, онда када не могу из прве да нађу решење, седну па се диве проблему. Онда му траже слабу тачку и савладавају га. Зашто су неки људи успешнији од других у послу? То је случај и са школским библиотекарима. Креативни су, инвентивни, радознали, упорни и доследни, вредни... Резултати говоре више од речи.

Школски библиотекар: *Покренули сте један велики, сада међународни, фестивал „Медијана фестивал“, који је ове године славио седми рођендан. Колеге песници се радо одазивају Вашим позивима и дружење песника у Нишу већ су пословнична прича. Координирати једним овако великим програмом није једноставно. Како успевате у томе – редовни посао, стваралаштво, фестивал, сарадња?*

Виолета: Љубав је покретач. Љубав према књизи, љубав према деци, љубав према животу који може да буде леп ако га таквим учинимо. Нисам покренула фестивал ради личне промоције и нисам то урадила сама. Уз мене су стали људи који су имали исту идеју као и ја. Лакше је одржати сопствену промоцију књиге него велики културни догађај. Жеља ми је била да у Нишу, који је велики град у коме живи много талентоване деце створимо фестивал који ће они надограђивати својом маштом и креативношћу. Да, писци врло радо долазе на наш фестивал. Зато што ми поштујемо њихов рад и њих као људе, зато што они поштују наш рад и труд и воле свој посао и оне којима су наменили своје најлепше речи – за децу. Што се тиче координације, енергије ми никад није недостајало и увек сам се трудила да је искористим на најкреативнији начин. Волим свој редован посао и са задовољством га обављам, помажем људима. Стваралаштво је саставни део мене, не могу

без тога и дела и настају у креативној атмосфери. Што се тиче сарадње, мислим да треба имати коректан однос са људима, бити одан и искрен пријатељ, поштен и посвећен сарадник, који увек држи реч и обавља свој део посла на време и у најбољем квалитету. Људи бирају људе према себи. Па се, ваљда, тако и окупљамо и препознајемо у другима оне вредности за које се и сами залажемо.

Школски библиотекар: *Једна дивна реченица гласи „Мој живот је моја мисија“. Ваш рад, ентузијазам и породица личе на њу. Да није такво размишљање налик јуришању на ветрењаче?*

Виолета: Никад нисам мислила да јуришам на ветрењаче, али сам увек ходала својим путем. Увек сам следила неку своју звезду водилу, која је вероватно знала да ми покаже прави пут. Радим оно што сматрам исправним. Сви ми пишемо себе, ако не свој живот, а оно своје виђење живота. При избору животног партнера тражимо неког с ким можемо разговарати. Ја сам волела да уз себе имам неког с ким могу и ћутати. Људи треба да разумеју, помажу и подржавају једно друго. Деца која се рађају у таквој средини су најпре генетски предодређена за неке ствари, а васпитање није поповање, већ добар лични пример и отворен разговор о свему. Нисмо ни свесни колико нас наша деца имитирају. Онако како смо ми имитирали своје родитеље у понашањима која су нам се допадала. Радујем се што моја деца расту у слободне људе, који имају своје жеље и следе своју плаву или жуту звезду, мисле својом главом, а највише томе што се међусобно разумеју, воле и подржавају. Моје је било да родим своју децу, дам им крила и научим их лету – њихово је да слободно лете. За сада то са лакоћом раде. Не сумњам да ће тако и остати.

Школски библиотекар: *Сме ли песник себи да дозволи нечињење?*

Виолета: И песник је само човек. Треба каткад и да се одмори, али нечињење у смислу да не предузима ништа онда када се то од њега очекује, мислим да не сме себи да дозволи. Овде, свакако мислим на песника који својим радом утиче нарочито на младе генерације.

Школски библиотекар: *Дешава се да некад запазим коментаре књижевника који пишу углавном за децу да на профилима на друштвеним мрежама показују личне коментаре који се не уклапају у слику које доноси њихово стваралаштво. Имају ли право песници на иступе обичних људи?*

Виолета: Питање је ко себе назива песником. Песник није занимање предвиђено у Правилнику о стручним називима који је усвојио *Национални савет за високо образовање*, тако да се код нас не школује за то занимање. Песник је човек који пише песме. Ако то ради на начин који се допада људима, онда га ти исти људи и сматрају песником, управо због квалитета његовог рада, а не због његовог декларисања као песника. Али, песник јесте и мора да буде широко образован, пре свега, васпитан и културан човек. Овде нарочито мислим на оне који стварају за децу, излазе пред децу и говоре им. Увек и само увек говоримо само о себи. Зато не смемо дозволити себи она понашања која не делују васпитно на млада покољења. Ако смо већ одабрали да своје мисли и ставове о животу уграђујемо у одрастање младих људи, онда и носимо велику одговорност за поруке које им својим речима, ћутањем или конклюдентним радњама шаљемо. Онај ко ствара за децу нема само одговорност у педагошком и моралном смислу, већ мора истински да воли децу. Она то непогрешиво осећају. Њихово прихватање, односно неприхватање нам одређује судбину постојања као песника који је признат или покушаја који верује да је највећи песник и јако се љути што и остали то не запажају. Не постаје се песник тако што се омаловажавају они који су то постали, већ тако што се искрено и квалитетно ради на себи, уз поштовање лика и дела свих осталих људи. Време и читаоци суде о нама и нашем делу.

Школски библиотекар: *Виолета, Ви ткате поезију од паперјастих сећања девојчице коју су будили славуји и звук потока, мирис бакине погаче и сјај татиних заборављених кликера. Данашњу децу буди звук мобилног телефона, баке одавно нису у моди или по маминој мери, а о кликерима ни тате немају појма. Како се разумете са својим малим читаоцима?*

Виолета: Савршено се разумем са својим младим читаоцима. Деца су искрена и не подносе неискрен приступ. Ја сам имала среће да имам богато и испуњено детињство свим оним стварима које морају бити саставни део сваког детињства. Само желим да то богатство поделим са онима који то заслужују. Свако дете заслужује срећно детињство. Уколико му га приближите на оригиналан, аутентичан и занимљив начин, подстаћи ћете га да пусти машту и ужива у свим стварима које су око нас, а које се не укључују на дугме.

Школски библиотекар: *Ваша поезија врви од бубамара и свитаца, цветних венчића и комшијских плотова, безбрижних ждребади и поплавелих зечева, розе снова, заљубљених вилењачица и њихових, наизглед, неосвојивих принчева. Данашња деца немају времена да јуре лептире и сањају свице, ждребад виде само на позадини свог „desktopa“, а принчеве и виле препознаће на својим „Фејсбук“ профилима, под условом да им у „инбокс“ напишете 1 за паметна, 2 за лепа, 3 за... Да ли треба „фенсовати“ у песмама за децу?*

Виолета: Деца разумеју једноставне и искрене речи и ја се трудим да им се управо таквим речима обраћам. Немам ништа против технике и технологије, то нам омогућава угоднији живот, али не можемо се преселити у неки виртуелни свет. Свако мора да се игра, да борави на ваздуху, у природи, да чује како тече поток и слично њему жуборе славуји... Ја пишем о стварном, оном истинском животу и детињству, настојећи да децу заголицам да се играју изистински, да трче, скачу, лове свице и бораве на сунцу јер је то здраво за њих у сваком погледу. Технику треба да користе само онолико колико им не штети, а помаже им. Природа се може користити у неограниченом времену и неограниченој количини. Апсолутно је нешкодљива, као и право другарство, игра, несташлуци... Залажем се за детињство уживо и једноставан језик изражавања који сви лако разумеју.

Школски библиотекар: *Кад смо већ код језика, Ви сте и завичајни писац, пишете сврљичко-заплањским и поносите се својим пореклом. Јесу ли поруке овако изговорене неразумљиве данашој деци, поготово градских средина?*

Виолета: Сматрам да је јако важно знати ко си, од кога и одакле потичеш. Не постоји ниједан разлог због кога бих се постидела свог порекла. Напротив, оно ми је омогућило да још увек живим своје детињство и делим га с децом, оплемењујући себе и постајући боља особа. Да, настојим да сачувам од заборава језик којим говори народ у мом крају, јер то сматрам неизмерним богатством, то је наша културна ризница коју имамо обавезу да сачувамо. То је благо. Неко ме је једном назвао „чувар блага српског југа“, и то је можда најлепши комплимент који сам добила за своју књижевност на дијалекту. Наравно, за децу пишем углавном на стандардном књижевном језику, разумљиво је и због чега, али имам доста песама писаних и на дијалекту, управо да бих им показала лепоту тог језика и упутила да послушају мало око себе и препознају неке речи којих нема у читанкама, а које, свакако, имају неко значење. Свакога дана учимо, а свако знање је богатство.

Школски библиотекар: *Суочавамо се са децом која све мање желе и воле да читају. Није им много понуђено ни школским програмима. Како да читање почне да побеђује нечитање?*

Виолета: Мислим да се навика читања стиче најпре у породици. Ако су родитељи често с књигом у руци, и дете ће се заинтересовати за књигу. Родитељ има обавезу да свом детету омогући да сазна о свету који га окружује. Најбогатији извор сазнања јесте књига. Добро је да се што више и што чешће чита деци пре него што сама науче да читају, да се бирају занимљиве књиге које ће дете привући како својим садржајем тако и визуелним изгледом. Треба код детета развити однос љубави и поштовања према књизи и научити га да то није ствар, већ врело знања. Учитељи и библиотекарски имају веома значајну улогу у избору литературе и начину како деци приближити књигу. Ако се сви делови у овој слагалици уредно сложе, имамо радозналост читаоца који ће наставити сам да трага за новим књигама, новим авантурама... Имамо писменог и образованог младог човека који ће умети да мисли својом главом, да се лепо изражава, зна шта жели а шта не и има могућност избора својих следећих корака у животу.

Школски библиотекар: *И да онда завршимо разговор стихом једне од Ваших песама – Читајте књиге... јер ко чита, неће остати мали!*